

Naročnina

za državo SHS:

za mesec ..... Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno ..... Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji ..... Din 60

v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov: Enostolpna petstna vrsta
mail oglasi po Din 1:50 in
Din 2:—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2:50;
veliki po Din 3:— in 4:—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6:—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniš
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri jutraj.

Poština plačana v polovini

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nebrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravništva 328.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.**Tri poglavja.**

Prvo poglavje: Upravna oblast, ki jo zastopa v imenu centralne vlade v Sloveniji veliki župan dr. Baltić, je preko svojih podrejenih policijskih organov ukazala ustaviti enega izmed najstarejših slovenskih listov »Domoljubac«. Po zakonu bi bila morala policijska oblast naznaniti zaplemba in ustavitev lista tekom 24 ur državnemu pravdnstvu in sodišču. Veliki župan in njemu podrejena policija pa se za to določbo ustave nista brigala, ampak veliki župan je samolastno in proti jasnim določbam ustave odredil, da je pritožba proti policijski ustavitvi mogoča samo na njega in ne na sodišče. Gospod veliki župan je torej s svojim odlokom ustavo, na katero je tudi on prisegel, enostavno suspendiral in je proglasil za ničevno.

Zagovornik ustavljenega »Domoljubac« g. dr. Brejc je pa rekel: Ker gospod veliki župan in njegov milostni vrhovni gospodar in g. dr. Žerjav po določitih ustave še nimata pravice proglasiti ustave za neveljavno, se bom obrnil s pritožbo na sodišče, kakor je to predpisano v zakonu. Da se pa preveč ne zamerim gospodu velikega županu, bom pa ustregel tudi njegovemu visoki želji in se bom pritožil proti policijski ustavitvi »Domoljubac« tudi na njega.

Deželno sodišče, ki je neodvisen čuv var zakona, je pritožbi »Domoljubovega« branitelja ugodilo in spoznalo, da je policija postopala protizakonito in protustavno. Istega mnenja je bilo tudi višje deželno sodišče v Ljubljani, ki je dalo deželnemu sodišču popolnoma prav.

Drugega mnenja pa je bil gospod veliki župan. On je bil takega mnenja, kakor njegov veliki mojster in je rekel, da je policija postopala pravilno in zakonito. Drugeče tudi ni mogel skleniti gospod veliki župan, ker je bil vendar policijski odlok njegov lasten odlok, izvršen od njemu podrejenega policijskega organa. Tako si stojita sedaj nasproti dve odločbi: Neodvisno sodišče pravi, da se je zgodila krivica in da je bil zakon kršen, gospod veliki župan kot zastopnik upravne oblasti pa pravi, da imata prav on in njemu podrejena policija.

Drugo poglavje: Na podlagi zakonitega pravoreka neodvisnega sodišča je začel »Domoljub« zopet izhajati. Zakaj pa ne? Saj je vendar izreklo neodvisno sodišče v prvi in drugi instanci, da sme! Tako smo torej zopet dali zavrteti kolesa na tiskarskih strojih. Ker pa je papir drag in gospod veliki župan precej muhast, smo spustili iz stroja samo par izvodov in potem smo ponižno in v božjo voljo vdani čakali, kakšne volje bo kaj gospod veliki župan. Bil je slabe volje. Črnilo na »Domoljubove« papirju se še ni posušilo, ko je prišel v naše prostore policijski organ in nam vljudo povedal, da se gospod veliki župan silno zanimajo za »Domoljubac« in da bi ga radi vseh dvestokrat brali, tako lepo da piše »Domoljub«.

Branitelj »Domoljubac« s to odločbo g. velikega župana seveda ne bo zadovoljen in bo zopet vprašal pri sodišču, če »Domoljub« res tako lepo piše, da ga mora gospod veliki župan kar dvestokrat brati, ne da bi plačal naročnino. Neodvisno deželno sodišče v Ljubljani in tudi višje deželno sodišče v Ljubljani bo seveda zopet reklo, da piše »Domoljub« tako lepo, da ga lahko bero vsi ljudje in ne samo gospod veliki župan in njegov policijski ravnatelj, gospod veliki župan pa bo zopet rekel, da tako lepo, kakor piše »Domoljub«, sploh nihče ne piše in zato je tako lepo berilo prikladno samo zanj in za gospoda policijskega ravnatelja, za navadne ljudi pa ne. Kam bi pa prišli, če bi že navadni ljudje hoteli jesti vsak dan kavijar?

Tretje poglavje: Na podlagi novega pravoreka neodvisnega deželnega sodišča in neodvisnega višjega deželnega sodišča bo »Domoljub« brčkone še tretjič zlezal iz tiskarskega stroja. Ne ves, ne v 40 tisoč izvodih, ker je papir drag, ampak samo podplat bo pokazal. In takrat bo zopet reklo sodišče, da je branje »Domoljubac« za vse ljudi, gospod veliki župan pa bo rekel, da

je to branje samo zanj in za gospoda policijskega ravnatelja, za druge pa ne.

Ljudje pa, ki pravijo, da so državljani in ne več podaniki, bodo rekli: Čemu pa imamo ustavo? Ali jo sploh še imamo? Ali je ni gospod veliki župan ukinil? Drugi pa bodo rekli: Čemu pa imamo še sodišča? Zakaj plačujemo ustanove, ki so po mnenju same vlade nepotrebne? Kaj mi pomaga, če sodišče spozna, da je meni moj sosed res dolžan 1000 kron in da mi jih

mora plačati, če se policaj brani jih iztirjati?

Tako bodo rekli ljudje tudi 8. februarja in bodo sklenili: Država brez spoštovanja zakonov in brez avtoritete sodišč ni država, ampak anarhija. Ker pa mi hočemo državo, nočemo pa anarhije, nočemo nasilja, nočemo vlade surove sile, ampak mir, red in zakon, zato bomo odklonili žerjavovo demokracijo in bomo volili SLS!

Teror se razširja tudi na Srbijo.

CELA VAS ARETIRANA. — OKRAJNI GLAVARJI PRETEPAJO LJUDI. — MUČENJE PRISTASEV OPOZICIONALNIH STRANK.

Belgrad, 24. jan. (Izvir.) V političnih krogih se je danes največ govorilo o snočnji vladni seji, o kateri smo že poročali, da je bila zelo burna. Tudi vsi današnji belgrajski listi poročajo o njej in naglašajo, da je pokazala, kako slabo je zvezana današnja koalicija, ker minister ne verjame ministru in drug proti drugemu delajo. Soglasno se ugotavlja, da so bili samostojni demokrati v svoji politiki poraženi in da je že danes zanje jasno, da bodo morali takoj po volitvah zapustiti vlado in se podati v skrajno opozicijo proti vsem skupinam, kajti tudi Pašić jih bo moral zapustiti.

»Pravda« poroča, da se v političnih krogih govori, da je posebno dr. Žerjav zelo nerazpoložen radi razmer v vladi in pa radi tega, ker njemu zaupane mislije ni mogel izpeljati niti ob priliki avdience na Bledu, niti v Belgradu, in da se je radi takega razpoloženja odpeljal v Slovenijo, da se okrepi na agitacijskem potovanju.

Med tem, ko se ta spor v vladi dogaja, pa prihajajo iz notranjosti poročila o vedno večjem in hušjem nasilju nad pristasi večinskih strank. Tako je Miloš Moskovljevič, poslanec zemljoradniške stranke, poslal notranjemu ministru protest radi terorja, ki ga policijske oblasti izvršujejo v podrinskiem okrožju. Med drugim je Moskovljevič navedel, da je policija zaprla skoro vse prebivalstvo vasi Komarič.

Predsednik nemškega kluba dr. Kraft je ravno tako pri notranjem ministru pisмено protestiral proti delovanju državnih oblasti v Vojvodini, čijih delovanje je vse drugo, samo ne delo za svobodno volitve.

Navaja več slučajev prepovedi shodov in več slučajev nasilnega postopanja proti pristajem nemške stranke od strani policijske oblasti. Med ostalim je navedel, da je okrajni glavar pretepel predsednika krajevnega organizacije Josipa Müllerja, starca 64 let, samo zato, ker se je poslužil zakonite pravice ter imel v svoji hiši konferenco zaupnikov svoje stranke. Drug slučaj, ki ga je navedel dr. Kraft, je še bolj strahovit. V vasi Gubir je neki Mijatović pretepel predsednika organizacije nemške stranke Terza, ki je težko ranjen in ima zdravniško izpričevalo.

Oster protest je poslal notranjemu ministru tudi demokrati poslanec Zujza Rafajlovič, ki piše, da je veliki župan vranjske oblasti s celim uradniškim kadrom razvil veliko agitacijo za radikale. Policija se poslužuje sredstev, katerih se doždevaj v Srbiji še ni poslužil noben režim. Zapirajo vse povprek. Med drugimi je veliki župan zaprl ponovno 2 kandidata z liste poslanca Rafajloviča in nekega drugega kandidata je imel v zaporu dva dni in dve noči brez hrane. Posebno izvršuje teror proti čuvarjem škrinje in jih sili, da se odrečejo mestu. Poslanec Rafajlovič končuje svoj protest s sledečimi besedami: »Obveščam Vas o tem, g. minister, vendar izjavljam, da tega ne delam s tem namenom, da bi se pritožil, ker od tega ne bi imel koristi niti jaz niti moji izmučeni prijatelji. Hočem Vas samo opozoriti, da tako nasilje, ki ga Vaši organi izvršujejo, lahko nekega dne preprča vse nezakonito preganjanje ljudi, da jim je rešitev v samobrambi. Vprašam Vas, kaj bo potem?«

P. P. vlada je potrošila že 800 milijonov preko proračuna.

Belgrad, 24. jan. (Izvir.) »Pravda« poroča: »Po avtentičnih podatkih, ki smo jih dobili, je P. P. vlada porabila preko proračuna že 800 milijonov. Glavna kontrola je morala dati vizum za rezervo nad toliko vsoto. Vprašanje je samo, ali se vlada nadeja, da ji bo novi parlament taka dela dovolil.«

K tej vesti pristavlja »Pravda«, da je danes popolnoma jasno, da vlada troši za agitacijo ne samo denar, ki je določen v

proračunu, temveč tudi nove kredite preko proračuna. Finančni minister določa kredite na lastno pest brez konzultacije finančnega odbora. Danes je pri njem protestiral predsednik finančnega odbora in ga opozoril na zakonske posledice, ki morajo slediti. Finančni minister mu je odgovoril, da ne namerava sklicati finanč. odbora, ker je jasno, da mu ne bo takega kredita odobrili. Raditega ne bo sej finančnega odbora pred volitvami.

Uradniki, invalidi in upokojenci ne dobijo nič.

PP-REŽIM JE ŽE VES DENAR PORABIL.

Belgrad, 24. jan. (Izvir.) Finančni minister je povabil k sebi časnike in jim dal izjave, ki naj služijo kot agitacijsko sredstvo za volitve. Razlagal je svoje uspehe v Parizu in valutno vprašanje. Ko so ga vprašali, zakaj ne izplača dolžnih razlik uradnikom, zakaj ne izpolni obljub inva-

lidom, zakaj ne izplača upokojencem pokojnin, ali je res, da je vlada porabila že skoro celo milijardo preko proračuna, da je v druge namene določen kredit porabila za agitacijo, je finančni minister časnike odsvolil in jim ni hotel dati nobenega odgovora na tako konkretna vprašanja.

Radikali in samostojni demokrati kakor pes in mačka.

Belgrad, 24. jan. (Izvir.) Danes je prejel glavni odbor radikalne stranke obširno pismo dr. Peleša proti Pribičevićevemu terorju na Hrvatskem. Dr. Peleš strahovito obtožuje Pribičevića in navaja, da ima vsaka Pribičevićeva organizacija zapoved, da proganja samo radikale. Posebno se pritožuje, ker so ga napadli Pribičevići pristasi, ko je imel shod v Vrginmostu. Dr.

Peleš opozarja na volivne posledice, ki jih bo imelo tako delovanje in zahteva od glavnega odbora, da razčisti razmere s Pribičevićem in samostojnimi demokrati.

Teror v Bosni in Hercegovini.

Belgrad, 24. jan. (Izvir.) Dr. Spaho je v imenu muslimanov iz Bosne poslal kralju obširen protest proti terorju v Bosni in Hercegovini. V svojem protestu našteva več slučajev, med drugim to, da radikali poslanci in ministri agitirajo s tem, da so

muslimani v Bosni in Hercegovini »narodna manjšina«.

VELIK SHOD LJUBE DAVIDOVIČA.

Belgrad, 24. jan. (Izvir.) »Pravda« poroča iz Bitolja, da je tja prispel Ljuba Davidović in da je bil povsod navdušeno sprejet. Posebno veličasten je bil sprejem pred hotelom Royal, kjer je mnogoštevilna mladina pozdravila demokratskega voditelja. Zvečer je imel shod, na katerem je bilo navzočih nad 1500 ljudi.

VLADA NIMA ČASA ZA SEJE.

Belgrad, 24. jan. (Izvir.) Tekom današnjega dne so ministri zapustili Belgrad in odšli na agitacijsko potovanje. Raditega se ni vršila nobena seja in ne noben sestanek vlade.

FALZIFICIRANA »RADIČEVA« GODBA. Z MADŽARSKO.

Budimpešta, 24. januarja. (Izvir.) Današnji listi objavljajo Radičevu pogodbo z Madžarsko v faksimilu, kakor jim ga je doposlala belgrajska (od vlade vzdrževana, op. ur.) časnikarska agentura »Avala«. Budimpeštanski listi ugotavljajo, da pogodba nima nobenega podpisa in opozarjajo na izjavo madžarskega zastopnika v Belgradu, ki je takoj spočetka zanikal pristnost pogodbe.

SAMOMOR PRIBIČEVIČEVEGA PRIJATELJA.

Belgrad, 24. jan. (Izvir.) Danes se je v Indžiji ustrelil bivši načelnik Pribičevićevega kabineta Milan Nešić. Bil je eden glavnih voditeljev samostojnih demokratov. Kakor se je zvedelo, se je ustrelil radi velikih zlorab in raznih nečednih stvari.

NEMCI NE ISČEJO ZVEZE Z RADIKALI.

Belgrad, 24. jan. (Izvir.) Dr. Kraft je danes časnikarjem izjavil, da ni res, da išče nemška stranka zvez z radikali. Nemška stranka kaj takega ne rabi, pač pa je pri notranjem ministru ustno protestirala proti terorju, kateremu so Nemci izpostavljeni v Vojvodini.

LAZ PRIBIČEVIČEVEGA ORGANA.

Belgrad, 24. jan. (Izvir.) »Reč« poroča, da je dr. Voja Marinković podal ostavko na članstvo v glavnem odboru demokratske (Davidovičeve) stranke. Ta vest je absolutno neresnična in izmišljena od Pribičevića radi volivne agitacije.

ZELEZNIŠKE KONFERENCE.

Belgrad, 24. jan. (Izvir.) 27. t. m. se vrši na Dunaju konferenca o dolgovihi Južne železnice. Na tej konferenci bo naš zastopnik dr. Vončina. 26. t. m. se prične v Dubrovniku konferenca srednje-evropskih držav, na kateri bodo razpravljali o enotnem voznom redu za tovarne vlake. Zastopane bodo Jugoslavija, Češkoslovaška, Poljska, Avstrija, Italija, Bolgarija in Mažarska.

Italija.**AFERA SEN. MELODIA.**

Rim, 24. januarja. Skupina senatorjev je v senatu podala predlog, da se skliče tajna seja, na kateri naj se pretrse slučaj senatorja Melodia. O stvari sami je dal sen. Melodia v pogovoru s poročevalcem »Tribune« sledeče pojasnilo: »Dne 5. januarja t. l. je izdala preiskovalna komisija vrhovnega sodnega dvora nalog, da se odpro Finzijski predali v Banca cooperativa popolare v Novari. Odlok je bil še tisti dan odposlan. Zvečer istega dne se je sen. Melodia o celi stvari pogovarjal v svojem zasebnem stanovanju z nekim vseučiliškim profesorjem in odvjetnikom. Pogovor je čul malopriden sin, katerega je bil že pred časom zapodil iz hiše, ki pa je skrivoma prihajal k materi po denar. Ta sin je potem izdal, da je odrejena preiskava Finzijskih predalov v Banca coop. popolare v Novari.

POLICIJSKA AKCIJA.

Rim, 24. januarja. Vladne policijske odredbe se nadaljujejo. Vsak dan je zaplenjenih dosti časopisov; hišne preiskave so še povsod na dnevnem redu.

MATTEOTTIJEV PROCES SE BO VRSIL IZVEN RIMA?

Rim, 24. januarja. Listi poročajo, da se zaključni preiskava v Matteottijevem procesu tekom osmih dni. »Seren« piše, da se razprava ne bo vršila v Rimu, marveč v Macerati. Neki drugi list ve poročati, da pride stvar pred porotno sodišče v Aquili. — Obtožnica se glasi — kakor poroča »Seren« — na premissljen umor.

UREDITEV SINDIKALNEGA VPRAŠANJA.

Rim, 24. januarja. »Popolo d'Italia« poroča, da bo ministrski svet na svoji današnji seji imenoval ministerialno komisijo 15 članov, kateri bo poveril nalogo, da prouči celokupni sindikalni problem: razmerje med državo in sindikalizmom, obveznost delovnih pogodb itd. O uspehih svojega študija mora potem poročati vladi.

S sindikalnim vprašanjem se je pečal tudi veliki fašistovski svet in sprejel sklep, v katerem naglašava važnost sindikalizma v celokupnem narodnem življenju in zahteva, da se žive delovne gospodarske sile organično včlenijo v državno življenje.

SVOBODA TISKA.

Rim, 24. januarja. (Izv.) Republikanski list »Nuovo Paese« je prenehal izhajati, dokler ne bo vzpostavljena svoboda tiska.

POLITIČNA SVOBODA.

Rim, 24. januarja. (Izv.) »Mondo« poroča, da so v Forni razpustili 13 gospodarskih in 12 političnih društev.

CASTNISKA ZAROTA V CHILE.

Santiago, 24. januarja. (Izv.) V Chile je izbruhnila častniška zarota. Uporni častniki so udrli v palačo predsednika republike in ga ujeli. Uprli so se zato, ker sedanja vlada ni dopustila častnikom vmešavati se v politiko.

PROTI DRAGINJI NA FRANCOSKEM.

Pariz, 24. januarja. (Izv.) Minister za poljedelstvo je odredil popis vseh zalog žita in moke. Na podlagi tega statističnega materiala bo vlada izdala nove protidraginjske odredbe.

NEPRIJETNA ZGODOVINA.

Pariz, 24. januarja. (Izv.) Francoska vlada je sklenila izdajati zgodovino svetovne vojne na podlagi uradnih poročil. Dolgo se o tem delu ni nič slišalo. Sedaj pa javlja »Oeuvre«, da je prvi zvezek tega dela že izšel, da pa je dal general Castellana delo ustaviti, prvi zvezek pa so dali narodni knjižnici v samo enem izvodu, ne da bi ga vpisali v seznam knjig, ostale izvode pa so uničili.

VIHARJI NA ATLANTSKEM MORJU.

Cherbourg, 24. januarja. (Izv.) V Atlantskem oceanu divjajo zopet hudi viharji. Parobrod »Mauretania« ni mogel pristati v Plymouthu.

GRIPA V NEW YORKU.

New York, 24. januarja. (Izv.) Na gripi je tekom zadnjih 14 dni obolelo v New Yorku nad 700 oseb.

GENERAL KUROPATKIN UMRL.

Moskva, 24. jan. (Izv.) Znani general Kuropatkin je danes umrl.

KRASIN V MOSKVI.

Pariz, 24. jan. (Izv.) Krasin je odpoval v Moskvo, da se udeleži sovjetskih konferenc.

Kako se je izmenjala krona.

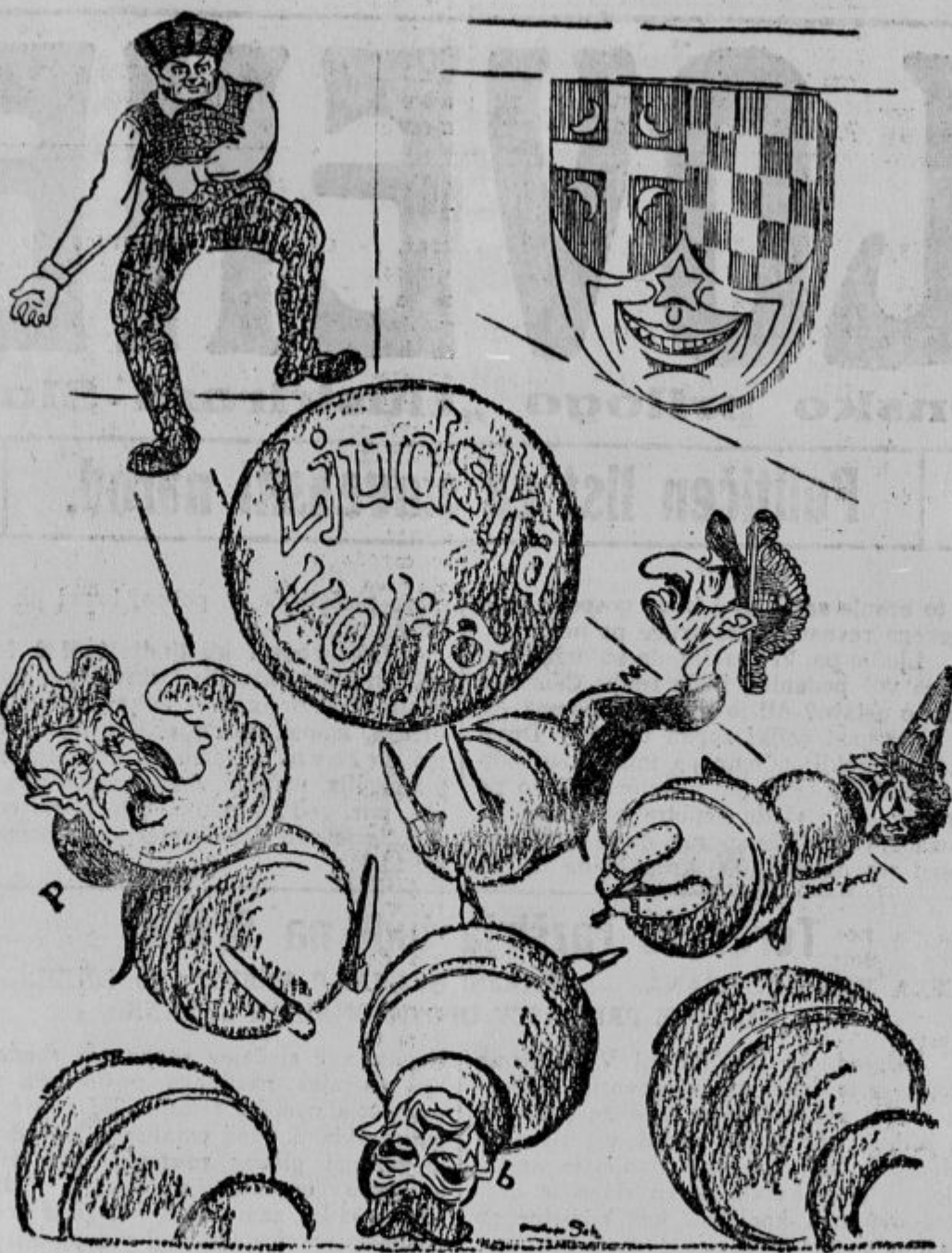
KOLKOVANJE ŽIGOSANIH KRON.

(Razglas v Uradnem listu št. 160 iz leta 1919.)

Največji del težav, ki v njih tiče v enaki meri naš kmet, meščan in delavec, izvira iz tega, ker ni še urejeno vprašanje našega denarja. Vsak razsodni človek je videl, da treba nekaj ukreniti, da ne bo vrela čez naše meje ponarejena žigosana krona in da ne bo tako velikanskega števila kronskega papirja v prometu.

Mnogi so nasvetovali, naj se žigosana krona že zdaj izmenja za dinar, in sicer so se imenovala različna razmerja, n. pr. da bi se izmenjalo 3 ali 5 žigosanih kron za en dinar.

Osrednja vlada pa se ni mogla odločiti za take predloge: videla je namreč, da bi v novoosvojenih krajih narod občutil tak ukrep kot gospodarski udarec. Zakaj nihče ne more jamčiti, da bi se za en dinar po izmenjavi dobivalo istotoliko blaga, kolikor se ga sedaj dobiva za tri ali pet kron. (Podčrtali mi!) Zlasti so Slovenci želeli, naj se s končno zamenjavo še počaka; (podčrtal dr. Žerjav). Poudarjali so seveda, da mora končna ureditev valutnega vprašanja kmalu priti, a zaenkrat se razmerje še ne da ustanoviti tako, da bi zadovoljilo široke sloje ljudstva in zagotovilo, da draginja še bolj ne naraste.

Taka bo ljudska volja 8. februarja.

Osrednja vlada se je zaradi tega odločila, da zaenkrat odredi samo kolkovanje žigosanih kron, ki naj zapreči, da bi tuje krone s potvorjenim žigom vrela k nam. Kmalu za kolkovanjem ima priti še popolna izmena naše krone za nove bankovce enake vrednosti, da bo ponarejanje povsem nemogoče. Pozneje šele ima priti končna izmena za bodoči naš narodni denar.

Vsi se moramo potruditi, da se kolkovanje izvrši čim hitreje in gladkeje ter potem gledati, da dobi naša krona več notranje moči. Preveč je je, da bi se mogla brž popraviti proti inozemskemu denarju. Da se malo zmanjša množina kron, je vlada odredila, da se ob izmenjavi obdrži 20 odstotkov. Za teh 20 odstotkov se bo dobila pobotnica (priznanica), ki zagotavlja, da se bo ob končni izmenjavi krone v naš bodoči narodni novc (dinar) ta priznanica štela čisto ravno tako kakor kolkovana krona. Ne vzame se torej nikomur nič, in če se priznanica ne bo obrestovala, je napram temu treba le pomisliti, da bodo priznanice dobili največ tisti, ki danes tišče bankovce doma, nikar da bi jih bili naložili v zavode (v moje zavode je mislil g. sedanji kraljevi komisar, op. ur.). Zdaj ko se bodo bankovci kolkovali, so ti kratkovidneži trumoma začeli denar nositi v banke in ko so se te začele braniti in sprejemati nove vloge do kolkovanja le proti temu, da smejo ob dvigu vrniti 20% v priznanicah, zdaj kriče in tožijo, da izgube obresti, če dobe priznanice. Smešno, če kdo to sliši od tistih, ki so vse leto suhi papir tiščali brez obresti doma!

Pripominjam pa, da noben upnik ne sme, če mu hoče dolžnik vrniti zapadli dolg do dne, ko se začne kolkovanje, in še tri dni potem, odkloniti, da ne bi sprejel vsega denarja. Tudi trgovec, ki ima kot obrtnik dolžnost, da je občinstvu z blagom na razpolago, ne sme blaga zdaj krčiti ali celo dražiti. Zato pozivljam vsa oblastva, zlasti pa okrajna glavarstva, magistrature in policijo, naj trgovca, ki bi zdaj blago skrival ali dražil, nemudoma primejo po § 10 naredbi ministrstva za prehrano in obnovo dežel z dne 7. marca 1919, ter ga brez usmiljenja kaznujejo strogo in sicer zaporom in globo. Po vsej človeški pameti bi moralo kolkovanje in zmanjšanje števila kron za 20 odstotkov prinesiti znižanje cen. Zato bom vsako naraščanje cen v teh dneh smatral za navijanje. Sodbe, naj zadenejo Petra ali Pavla, bom potrdil tem rajši, čim teže bodo zadele navijalce in verižnike. (»Če niso moji pristaši; v tem primeru bom premestil uradnika, ki si bo upal kaznovati,« je pozabil pristaviti. Op. pisca.)

Občinstvo prosim, naj se ne da zavajati po praznih govoricah. So ljudje med nami, ki sikajo strup na državo, pa naj se ukrene tako ali pa drugače. So tudi taki, ki zabavljajo na brate Srbe, češ, da pridržijo 20 odstotkov proti priznanici! Ti nehvaležneži pa nič ne mislijo. Pozabljajo,

da je ves papirnati kronski denar, ki ga imamo v roki, pravzaprav vojno posojilo Avstrije in Ogrske, s katerim se je ulivalo in kovalo orožje zoper Srbijo. Pozabljajo, da za to krono ne stoji noben dolžnik in plačnik, če se je ne usmili naša država, ki s tem novoosvojenim krajem da sedem do osem milijard. In to plačilno obvezo kot dar novoosvojenim delom kraljevine se pripravljajo prevzeti vsa država in z njo tudi njen del Srbije, ki so ji s tem denarjem morili sinovi Krakovidna nestrpnost naših ljudi je nerazumljiva in je že prava bolezen, ki se je razpasla.

Ko pride kolkovanje, vabim občinstvo, naj oblastvom olajša posel. Ko bo izvršen, bomo vsak zase z vztrajnim delom, država pa s pametno gospodarsko politiko kmalu utrdili notranjo moč naši kroni. Potem se bo tudi končna izmenjava dala izvesti na splošno zadovoljnost.

V Ljubljani, dne 9. novembra 1919.

Dr. Gregor Žerjav.

Ob tem razglasu bi radi ugotovili prav na kratko:

1. G. sedanjega kraljevega komisarja in samozvanca je zgodovina postavila na laž. Pekočni Protič je kot pošten Srb priznal, da je vlada 20 odstotkov pri žigosanju ljudstvu uropala in bratje Srbi, toda oni bratci Žerjavovega kova, so res pridržali 20 odstotkov proti priznanici. V tisti vladi takrat je sedel g. dr. Kramer.

2. Osrednja vlada, v kateri pa ni bila SLS, se je odločila za izmenjavo in čudno, da ravno na sredi med mejo, ki jo je bil nastavljal Žerjav! Dasi je ta vlada »videla, da bi v novoosvojenih krajih narod občutil tak ukrep kot gospodarski udarec«, je vendar izmenjala »provizorno«, da porabimo dr. Kramerjev izraz, 4 krone za 1 Din. Kakšen je ta provizorij, občutimo danes vsi in ne radikalna in ne PPZ-vlada ni nikdar poizkušala spremeniti ta »provizorij«, neglede na to, da gospodarske transakcije ne poznajo provizorija, g. dr. Kramer! Kar se provizorično izvrši, je definitivno izvršeno!

3. Sijajna je argumentacija, da je dala država v dar do osem milijard kron prečanskim krajem. Ostudno je naravnost to argumentiranje. Ali je erar prevzel te krone na svoj račun ali država? Erar ne, kajti eraru morajo dolžniki vračati, ampak država, država pa ni neko nevidno bitje, temveč ljudstvo in krone, ki so jih imeli prečanski kraji, so bile izraz narodnega imetja in če bi bilo ljudstvo (država) pripoznalo te krone za svoje plačilno sredstvo, ni nikomur dalo daru, temveč pripoznalo, da je ta papir državna (ljudska, narodna) zadolžnica. Z zamenjanjem 1 dinarja za 4 krone pa se je izreklo načelo, da je privarčevani in izposojeni denar štirikrat manj vreden nego v Srbiji. Kajti draginja je takoj dvignila cene na dinar in kar si prej dobil za krono, si štel potem dinar, t. j. štiri krone.

4. Kdor se še spominja, kako so ravno srbski trgovci izrabljali ta prehod s krone na dinar, kako si v Belgradu istočasno plačal za blago toliko dinarjev kakor v Ljubljani kron in so se naši trgovci zaradi dr. Žerjavove grožnje prekasno zavedli, kako jih izrabljajo, potem je vsakemu jasno, kdo je komu dal dar in da je ta dar znesel pri žigosanju nad 1 milijardo kron, pri menjavi pa okroglo 4 milijarde, znaša ta dar prečanskim krajem »bratcem« Žerjavovega kova okroglo pet milijard kron. Srbski narod pa nima od tega ničesar, on trpi prav tako draginjo kakor jo mi. Dobiček od spekulacije imajo le banke, ki so bile interesirane, da se finančna moč prečanov poslabša, da bodo prečan tembolj odvisni od njih.

Cesar ta operacija ni zmogla, je zmogel davčni vijak in prečani plačujemo osvobodnino dvakrat.

5. Ker smo že pri tej stvari, si ne moremo kaj, da ne bi pri tem opozorili ljubljanskih uradnikov in trgovcev na ono odijozno protidraginjsko akcijo, pri kateri so neizkušeni in neizveščani uradniki preiskovali pravilnost cen po Ljubljani. Preiskava ni imela drugega uspeha, kakor da so uradniki premetavali blago, trgovci pa so imeli sitnosti z izgubo časa, pojasnjevanjem in pota. Uradniki so si nakopali jezo trgovcev. In zdaj kandidira dr. Žerjav v Ljubljani tajnika trgovske zbornice, misleč, da so pozabili na to sramotno preiskavo trgovci in uradniki. Kdor ima kaj časti v sebi, ta ve, kaj bo storil 8. februarja, naj bo trgovec ali uradnik, sicer bo lahko Žerjav dejal, da v Ljubljani nemočno lahko meče cekine v zrak, če tudi pada Ljubljančanom na glavo...

Na voljo št. 10000
stroj je edino le
JOSIP PETELINC-A
znanka
Grüner in Auer
za rodbino, obrt in
industrijo
Ljubljana
blizu Prešernovega
spomenika. Posk v
vezanju brezplačno.
Večletne garancije.
Delavnica za popravila.

Dr. Ljudevit Pivko: Carzani.

Dr. Ljudevit Pivko pripoveduje v svojih knjigah o svoji akciji v Carzanu. Da nam ne bo mogoče očitati kdaj pozneje, da nismo zavzeli proti tem knjigam svojega stališča, se nam zdi potrebno tudi to Pivkovo pripovedovanje položiti na rahlo kritično luč. Kaj je dr. Pivko storil? V sporazumu s laškimi oficirji je odprl v Carzanu avstrijsko fronto in bil silno razočaran, videč, da Italijani tega izrabili niso niti niso Pivku priznali bogvekakšnih zaslug niti veljave v Italiji. Z drugo besedo rečeno: Pivko pripoveduje, kako je Lahom nasedel in se s tem še hvali. Pivko se je bil s svojo »svet pretresujočo« idejo, če bi bili Lah i t d., če it d. s tem svojim »čex« osmešil, ker ravno Lah i tega niso storili in so pokazali, kako vojak misli o taki akciji. Mi niti ne trdimo, da tisti, s katerimi je občeval, niso ravno tako mislili, kakor je dr. Pivko sam, n. pr. Finzi, toda iz vsega Pivkovega pripovedovanja odseva nebotična naivnost in popolno nepoznanje duše italijanskega častnika. Za smeh je, ko navaja, da je Finzi zmerjal vojake, ki so stražili prav tam, kjer je Pivko šel čez črto ali da je špijon izdal »Pavlinovo« ime avstrijski komandi. Pivko bi bil moral vedeti, da mu nihče ni zaupal, da je italijanski komandi bilo samo na tem, da vznemirja avstrijsko fronto, ki se je pripravljala na ofenzivo in da je bolj verjetno, da je laška komanda sama izkušala vzbuditi v avstrijski vojski občutek nesigurnosti, kar bi ji mnogo več koristilo kakor par sto metrov avstrijskih strelnih jarkov. Na ta način se je italijanska vojska duša, ki ji je poim izdajstvo lastne fronte bil neznan, zavarovala proti eventualni prevari in proti kakršnikoli obvezi napram dr. Pivku.

Da, zaradi obveze gre! Pivko bi bil rad nekaj obveznega sklepal za svoj narod in politiki so to njegovo željo odklonili, češ, vojak ostani pri svoji menaži in pusti politiko pri miru.

Oceniti nam je datje Pivkovo dejanje s stališča slovenstva in jugoslovanstva. Tu se njegova brezmejna naivnost še bolj razodeva. Pivko je hotel, da reši slovenstvo in jugoslovanstvo, z zmago italijanskega orožja na slovenskih tleh. Recimo, da bi se bila njegova želja izpolnila: Kdor ve, da Lah ne bi bil pustil zemlje, v kateri bi bil pokopan samo eden v boju padli laški vojak, ta tudi ve, da Slovenija bi ne bila nikoli v Jugoslaviji, marveč na Zidanem mostu bi se danes pozdravljala fašist in Hakenkreuzler.

Vsega tega Pivko ni premislil. Trdimo, da je za slovenstvo mnogo več storil sleherni naš vojak na goriški fronti, ki je odbijal laške napade na slovensko grudo in zato je Matičičeva knjiga o teh bojih mnogo toplejša in pristranejša nego v bujne

Prva žebliarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamnigorici

Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Slovenija)

Brzjavke: Zadruga Kropa

Telefon interurban: Podnart 2

Žebli za normalne in ozkotirne železnice — Žebli za ladje, črni ali pocinkani — Žebli za zgradbe, les itd. — Žebli za čevlje — Spojke za oare in prage — Spojke za ladje in splave — Železne brane — Kljake za podobe, zid, cevi, žlebove itd. — Vijaki z maticami — Podložne pločice — Matice — Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd. — Vijačni čepi — Verige

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje — Ilustrovani ceniki na razpolago

Prodaja se samo na debelo trgovcem.

Prodaja se samo na debelo trgovcem.

Za praznike priporoča

različne cvetlične aranžmaje, vsakovrstne cvetlice v lončkih, kakor tudi raznovrstno sveže cvetje iz Riviere na drobno in debelo.

Cvetličarna Viktor Korsika

Ljubljana, Aleksandrova cesta in Kongresni trg.

STROJI ZA PLETENJE

Flach Rund-Links-Links in Jackard
za ročni in strojni pogon

SPULMASCHINE za strojni in
RAUMMASCHINE RUNDSTÜHLE nožni pogon

IGLE in deli strojev za vse sisteme in
linote vožno na skladišču pri

ALFRED KOZMA, OSIJEK
Županijska ulica števil. 42.

Glavni zastopnik tehniške poslovnice za industrijske stroje za pletenje

Felix Lederer, Wien

Kože

divjačine kupujem po najvišjih dnevnih cenah

ELIGIJ EBER — Ljubljana

KONGRESNI TRG 7

lisice, kune, dihurje, vidre, zajce, polhe, krte,
jazbece, domače mačke itd.

Poravnajte naročnino!

OGLAS dijaškim roditeljem, zasebnim
in rednim dijakom srednjih šol.

Profesorji zasebne gimnazije »HAJDUKOVIČ« so završili minuli tečaj z odličnim uspehom in začeli z vpisovanjem novih učencev-učenk za pripravo iz vseh predmetov za one razrede.

Angažovani so samo strokovni in najbolj sposobni profesorji in je vseh tega uspeh vsakomur zamenjen. V tej šoli, ki se začneja z novim tečajem 9. februarja, vpisovanje gojencev pa traja do 1. marca, obstoje naslednji oddelki:

1. Za privatne učence-ke, ki nameravajo privatnim potom završiti en ali več razredov in s tem nadomestiti izgubljena leta.

2. Zasebni učenci, ki so v državni ali kakih drugi službi ter jim zbog nezadostnih šolskih študij ni zagotovljena eksistenca, morejo kot privatni učenci v enem tečaju (4—5 mesecev) dovršiti nekaj gimnaz. razredov.

3. Za privatne učence, ki so iz kakšnega razloga ostali brez šole, pa jim je potrebna.

4. Redni učenci, ki so zbog slabih ocen ali kakih drugih razlogov izgubili kako šolsko leto, morejo na tej šoli v kratkem času vse nadomestiti.

5. Redni učenci, ki slabo napredujejo in so v nevarnosti, da izgube kako šolsko leto, morejo na tej šoli v kratkem času vse nadomestiti.

6. Redni učenci iz drugih strokov. šol morejo preko te šole preiti v gimnazijo in isto dovršiti.

7. Vsi učenci, rokovalci, uradniki in ostali, ki iz kakšnega razloga šole imeti gimnazijo, jo morejo preko te šole završiti v kratki dobi.

Vsi učenci-ke te šole položijo koncem tečaja izpit pred komisijo državnih profesorjev, izpričujevali o dovršenem razredu pa dobe iz državne gimnazije, ki ima enako vrednost, kot bi bil učenec reden gojenec državne gimnazije.

Predavanja so dnevna in večerna. (Večerni tečaj je za one, ki so čez dan zaposleni.)

Za stanovanje in hrano učencev (učenk) notranjih poskrbi šolska uprava.

Podrobnaj pojasnila daje in vpis izvrši vsak dan

D. POPOVIČ,

Mafsova ulica števil. 34 (Čubara) — BEOGRAD.

„SLOVENEK“

Dobro je vsikdar
naložen denar, ki
ga inserent izda

za oglase

veliki ali
pa tudi v
priprosti

najbolj

uspeh. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobaviti,
ali pa misli kaj kupiti, je
„Slovenec“ za insercijo
ob vsaki priliki najbolj

je za vsakega trgovca in
obrtnika najbolj primeren
1st za uspešno reklamo.

v tem med na-
šim ljud tvom
po deželi naj-
bolj razširjenem dnevniku Vsak ogas, pa bodisi v
mahni obliki (najmanjši
prostor za enkrat samo 5D)
zagotovi oglaševalcu gotov

priporočljiv!

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

na Miklošičevi cesti poleg hotela »Union«.

Hranilne vloge se obrestujejo

na ugodnejše.

Varnost nudijo lastna palača, hotel »Union«, hiše in
zemljišča. — Krediti v tekočem računu. — Po-
sojila proti poroštvu, vknjižbi na posestva i. t. d.
— Denar se naloži lahko tudi po poštinih položnicah.

Poizkusite enkrat s terpentinovim „Gazela“ m'lom

PREMOG

trbovelj ki,

libojki,

črnomajsk.

drva, lesnema k les, ogilje,

šlez jske briket dobavija

ILIRIJA Ljubljana

Kralja Petra trg. 8. tel. 220

Plačilo tudi na obroke.

Vodne turbine

za vse razmere s hidraulično-hidro-
mimi in elektro-odpornimi regulatorji

Do sedaj je postavljenih čez 8000 turbin s ca. 3.700. 00 k. s. — Dalje izdeluje zatvornice, jezove,
vse stroje za papirnice in celulozne in karton. tovarne, stroje za užj alic, transmisije itd. Znana solidni
proizvodi in prvovrstne konstrukcije! Zastopnik: Inž. G. ZEMANEK, Ljubljana, Gorupova ul. 17. Tel. 621.

dobavlja: strojna tovarna in livarna

J. M. Voith

ST. PÖLTEN in Heldenheim.

Stroški pri uporabi bencina.

Vozi brez bencina!

Adaptiraj svoj auto-tractor ali stabilni motor s patent. HAG-generatorjem.

Kuri z ogliem!

Prospekte in referenice dajo

Jugo-Hag

Ljubljana: Telefon 560
Bohorčeva ulica 24.

Stroški pri uporabi oglja.

Ženini — neveste

ki si ustvarjate svoj lastni dom, dobite za to potrebne

pohištvo in modroce

lepo izdelane in po zmernih cenah pri

F. Fajdiga sin, pohištveno mizarstvo — LJUB-
LJANA, Sv. Petra cesta št. 17.

Sprejmemo pošteno in povsem izurjeno

prikrojevalko

moškega perila. — Oferte poslati na:

»VESNA« — združene tovarne
KAMNIK — MEKINJE.

Služba organista in cerkvenika

v Smledniku se odda. — Plača po dogovoru. —
Nastop takoj.

384

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta števil. 10

(v lastni palači vis a vis hotela »Union«).

Telefon št. 57 in 470.

Račun pošto čekovnega urada za Slovenijo števil. 11.045, v Zagrebu števil. 39.080.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIJOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK.

Ekspozitura: BLED.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne
papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje
in prodaja kar najboljše tuje valute in devize, sprejema vloge
na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse
bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.